

Opvattingen van het college of burgemeester ex. artikel 33 Reglement van Orde. De griffie zorgt voor verspreiding. Beantwoording volgt zo snel mogelijk en in ieder geval binnen 4 weken.

Naam en fractie: Willem de Jonge, D66
Datum indiening: 14 november 2023
Datum antwoord: 12 december 2023
Onderwerp: Betrekken economisch daklozen bij Plan van aanpak dakloosheid.

Inleiding

Naar aanleiding van de raadsmededeling van 8 november waarin het regionaal plan van aanpak dakloosheid werd aangekondigd het volgende;

Het regionaal plan lijkt vooral uit te gaan van een doelgroep die te maken heeft met sociaal maatschappelijke problemen, psychiatrische- en verslavingsproblemen en ondersteunings- en begeleidingsvragen vanuit de WMO. Er bestaat echter ook een doelgroep die niet binnen deze categorieën valt, dit zijn economische daklozen. Mensen die als gevolg van andere omstandigheden zoals echtscheidingen of de schaarste op de woningmarkt geen vaste woning hebben. In Amsterdam betreft dit circa 3000 mensen waarbij soms gezinnen in hun auto wonen, wanneer deze cijfers op onze gemeente geprojecteerd worden zal dit nog steeds een substantieel aantal zijn. Een urgentieverklaring bij woningnet voor het verkrijgen van een sociale huurwoning is niet voor al deze gevallen toe kenbaar omdat dit vaak mensen met een inkomen betreft en zonder indicatiestelling binnen de WMO. En ook wanneer deze wel wordt toegekend, is er vaak pas na zeer lang wachten een woning beschikbaar.

[Maatwerk voor economisch daklozen | Website Onderzoek en Statistiek \(amsterdam.nl\)](#)

Vraag 1

Is het college bekend met het fenomeen van economisch daklozen en zo ja, zijn er cijfers bekend over onze gemeente?

Antwoord

Het college is bekend met het fenomeen van economisch daklozen. Dit is landelijk en ook in Gooise Meren een maatschappelijk probleem waarover wel cijfers bekend zijn, hoewel niet alle economisch daklozen in beeld zijn. Voor een zo effectief mogelijk beleid is inzicht in de omvang en diversiteit van de doelgroep een noodzakelijke randvoorwaarde. Zonder inzicht in de doelgroep is het onmogelijk om te sturen en beleidsinterventies te doen die aansluiten bij de actuele situatie. Monitoring is daarom een wezenlijk onderdeel van het Actieplan dakloosheid en richt zich op twee aspecten: inzicht in de aantallen (dreigend) dakloze mensen (kwantitatief) én inzicht in de voortgang die wordt geboekt op de gewenste transformatie: van opvang naar preventie en Wonen Eerst.

Op dit moment schiet zowel landelijk als lokaal de monitoring tekort om gericht te sturen aan de hand van kwantitatieve gegevens. Bij het verzamelen van data over dakloosheid zal daarom toegewerkt worden naar het hanteren van de ETHOS Light-definitie (European Typology of homelessness and Housing Exclusion). Dit is de Europese definitie van dakloosheid die wetenschappelijk algemeen erkend wordt. De categorisering in deze definitie laat goed zien dat dakloosheid geen statisch gegeven is, maar een fluïde proces van meerdere vormen van het ontbreken van (in)stabiele huisvesting met buitenslapen als meest extreme vorm. De definitie sluit beter aan bij de visie op preventief beleid en het uitgangspunt stabiele huisvesting. Met de huidige methodiek worden namelijk vooral mensen geregistreerd die in de openbare ruimte slapen en mensen die bekend zijn in de noodopvang en/of de tijdelijke dak- en thuislozenopvang. ETHOS Light gaat echter uit van 7 categorieën:

1. Mensen die in openbare ruimte slapen
2. Mensen in noodopvang
3. Mensen in tijdelijke dak- en thuislozenopvang (residentieel)
4. Mensen die langer dan noodzakelijk in een instelling verblijven vanwege gebrek aan huisvesting (GGZ, BW, jeugdzorg, detentie)
5. Mensen die op onconventionele woonplekken (camping, bootjes, auto's) verblijven vanwege gebrek aan huisvesting
6. Mensen die noodzakelijkerwijs bij vrienden, kennissen, familie wonen (bankslapers)
7. Mensen die geconfronteerd worden met dreigende huisuitzetting

De economisch daklozen waar vraagsteller naar refereert vallen voornamelijk in categorie 5 t/m 7.

Op dit moment is het voor de meeste gemeenten alleen mogelijk om categorieën 1, 2 en 3 uit de ETHOS Light-classificatie te monitoren. De komende jaren werken we toe naar lokale of landelijke monitoring waarin de andere categorieën in 2030 ook structureel in kaart gebracht zijn. Daarvoor is het eerst nodig nader te onderzoeken wat de beste methode is om ETHOS Light-tellingen op te schalen en welke partij daar het meest geschikt voor zou zijn. In 2023 is een pilot uitgevoerd voor een ETHOS Light-telling op gemeentelijk niveau in 2 gemeenten. Die tellingen waren zeer arbeidsintensief en daarbij waren tientallen organisaties (vindplaatsen) betrokken. De lessen die uit deze eerste pilots zijn gekomen, zullen worden betrokken op het verder ontwikkelen van een landelijke monitor, zodat steeds meer gemeenten een beeld hebben van de populatie op basis van de ETHOS Light-definitie. Het eindresultaat moet zijn dat in 2030 alle (dreigend) dakloze mensen in beeld zijn aan de hand van de ETHOS Light-definitie.

In Gooise Meren zijn de mensen in categorie 5 en 6 wel al deels in beeld. Gooise Meren heeft sinds 2017 een nauwe samenwerking tussen burgerzaken en de uitvoeringsdienst van het Sociaal Domein. Thuislozen vragen bij gebrek aan een eigen, vaste woonplek vaak om een briefadres. Bij burgerzaken vindt een korte screening plaats zodat thuislozen die ondersteuning nodig hebben direct gekoppeld worden aan het Team Maatschappelijke Zorg. Zij krijgen niet alleen een briefadres maar ook ondersteuning. Op deze manier is in Gooise Meren een deel van de thuislozen die bij familie, vrienden, kennissen, op campings of bijvoorbeeld in hun auto verblijven wel in beeld. Het gaat jaarlijks om een (wisselende) groep van ongeveer 50 personen.

Dreigende huisuitzettingen (Categorie 7) worden vrijwel altijd gemeld bij de uitvoeringsdienst Sociaal Domein (schuldhulp en Team Maatschappelijke Zorg). Ook deze inwoners zijn dus in beeld.

Vraag 2

Is er in het regionale plan van aanpak rekening gehouden met deze doelgroep? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ja, deze doelgroep valt ook onder het regionale Plan van Aanpak. Het dakloosheidprobleem van deze groep is vooral een huisvestingsprobleem. Het plan van Aanpak dakloosheid is daarom ook nauw verbonden met het (regionale) woonbeleid. Actielijn 3 'Wonen' gaat immers over het realiseren van voldoende passende huisvesting. In de tussentijd is er dringende behoefte aan tijdelijke huisvesting voor de thuislozen in deze regio. In het beleidsplan Bescherming en Opvang is al enkele jaren opgenomen dat In Between Places (tijdelijke huisvesting) dringend uitbreiding behoeft. Ondanks diverse inspanningen i.s.m. beleidsterrein Wonen is dat nog niet gerealiseerd.

Vraag 3

Ziet het college voor de gemeente een taak en een zorgplicht voor deze doelgroep? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De term zorgplicht komt direct voort uit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

De gemeente moet volgens artikel 1.1.1 van de Wmo 2015 (maatschappelijke) opvang bieden: 'onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor

hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving;'

Deze begripsomschrijving geeft 2 voorwaarden:

1. het moet gaan om personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld en
2. zij moeten niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Op grond van de Wmo heeft de gemeente dus *geen* zorgplicht als het gaat om mensen die uitsluitend een woonprobleem hebben. In tijden van woningschaarste is het lastig tot bijna onmogelijk om een woning te vinden. Het gebeurt daarom zeer regelmatig dat er wél en tevergeefs een beroep op maatschappelijke opvang wordt gedaan waarbij het eigenlijk niet gaat om problemen die leiden tot maatschappelijke opvang, maar alleen om een woonprobleem.

Op grond van de Wmo heeft de gemeente dus geen 'zorgplicht' voor de doelgroep economisch daklozen. De gemeente ziet het echter wel als haar taak om zich in te spannen om met haar maatschappelijke partners voldoende, passende huisvesting te realiseren voor haar inwoners.

Vraag 4

Als deze doelgroep niet is meegenomen in het regionale plan van aanpak, zou de oplossing van Amsterdam zoals in de inleiding aangedragen voor onze gemeente interessant zijn?

Antwoord

Deze doelgroep is wel meegenomen in het regionale plan van Aanpak. In de eerste verkenningen is al gekeken naar voorbeelden zoals die in Amsterdam maar ook naar andere voorbeelden zoals 'Onder de pannen' en 'Tijdelijk onder Dak'.